

specifické historické a další kontextuální podmínky, které umožňují fungování politického konstitucionalismu v konkrétních zemích.

Za každým blokem příspěvků následovala podnětná diskuse a příspěvky, včetně těch, které z časových důvodů nezazněly, budou společně publikovány v druhé polovině roku 2015.

Jana Ondřejková\*

### Zpráva z konference *Symposium '20 Years Later: the Legacy of Bosman'*

Dne 18. června 2015 se na T.M.C. Asser Institutu v Haagu uskutečnilo Symposium k dvacátému výročí od případu *Bosman*. Konalo se současně v rámci oslav 50 let od založení T.M.C. Asser Institutu. Fakta případu jsou již dostatečně známa. Stručně jen stačí připomenout, že fotbalista *Bosman* nepřijal nabídku svého stávajícího belgického klubu na uzavření nového kontraktu v roce 1990 a chtěl odejít do klubu z jiného členského státu, francouzského Dunkerque. Dle tehdejších přestupních pravidel fotbalového sektoru se kluby musely dohodnout na odstupném i v případě, že hráči již vypršel předchozí kontrakt. Na neshodě klubů ztroskotal *Bosmanem* vytoužený přestup. Jeho právní zástupce *J. Dupont* zvolil argumentaci dle evropského práva o volném pohybu osob, kterého se dovolával přímo u belgických soudů. Ty pak postupně zasílaly dnešnímu Soudnímu dvoru EU (SDEU) několik předběžných otázek, z nichž nakonec soud odpovídal na dvě. Konkrétně se zabýval legalitou přestupních pravidel a cizineckých kvót, které nakonec považoval za překážku volného pohybu mezi členskými státy. Konferenci nejprve uvedl *Ben van Rompuy*, současný ředitel *ASSER International Sports Law Centre*, který všechny účastníky uvítal a popřál úspěšné jednání. Účastníky též pozdravil na úvod *Robert Siekmann*, jeden ze spoluzakladatelů *ASSER International Sports Law Centre*, který vyzdvihl fakt, že kauza *Bosman* způsobila zvýšený zájem o sportovní právo, a sám zapomínal na začátky činnosti *ASSER International Sports Law Centre*, kdy sportovní právo nebylo součástí „mainstreamu“ práva, respektive kdy bylo na vědeckou činnost v tomto oboru nahlíženo s nedůvěrou.

#### Cesta do minulosti – vzpomínky osobností spojených s případem *Bosman*

První část konference s podtitulem ‚*Getting to Bosman*‘ obsadil panel přednášejících, který byl složen z následujících osobností: *Stephen Weatherill* (*Oxford University*), *Ian Forrester* (*White & Case LLP*), tehdejší právní zástupce UEFA a *Carl Otto Lenz*, bývalý generální advokát, autor stanoviska pro SDEU v kauze *Bosman*. *Stephen Weatherill* navázal na *R. Siekmanna* a zavzpomínal také na dobu, kdy byl jedním z mála prvních akademiků zabývajících se aktuálními otázkami sportovní regulace ve světle evropského práva. Ovšem kauza *Bosman* dle něj dodala oboru nové možnosti a připojili se další autoři. Následně ve své přednášce přešel ke svému tradičnímu vysokému standardu znalostí o této problematice. Shrnuje podstatu kauzy *Bosman* a její vliv na regulaci sportu v Evropě. Přiznal, že sportovní sektor má i některé silné argumenty za účelem docílení autonomie na obecně platném právu, se kterými lze souhlasit ve světle jeho specifik. Sám se však přiklání maximálně k podmíněné autonomii sportovní úpravy, tj. sportovní asociace nesmějí nepřiměřeně porušovat práva garantovaná právem EU. Bylo vidět, že se oboru věnuje s nadšením. S určitou dávkou humoru také reagoval na prohlášení hráče *Bosmana*, které tento fotbalista shodou okolností pronesl den před konáním konference. Hráč *Bosman* vyjádřil přesvědčení, že by z každého transferu hráčů mělo putovat

\* JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. E-mail: ondrejko@prf.cuni.cz. Zpráva je zpracována v rámci projektu PRVOUK P17 s názvem „Vědy o společnosti, politice a médiích ve výzvách doby“.

jedno procento z jejich odměny do *Bosmanova* fondu jako vděk za svobody, o které se pro současné sportovce svou neústupností zasloužil. Dle slov *Weatherilla* z jeho platu akademika, intenzivně publikujícího v oboru, a to právě díky vděčnému materiálu případu *Bosman* od SDEU, by si hráč *Bosman* jedním procentem z *Weatherillova* honoráře na mnoho nepřišel. Následně vystoupil *Ian Forrester*, který v řízení u SDEU zastupoval fotbalový sektor, konkrétně Evropskou fotbalovou unii (UEFA). Přiznal, že nečekal, že by evropské právo volného pohybu osob mělo i v tomto případě horizontální přímý účinek jako v kauze *Walrave*, tak jak jej nakonec soud výslovně zdůraznil. Vystoupení *I. Forrestera* zpestřily také spíše osobní postřehy, např. zdůraznil, že v soudním sále byli tehdy přítomni všichni předsedové nejvyšších soudů členů unie a řada médií, tedy šlo o kauzu pod značným drobnohledem. Zavzpomínal na svůj důraz při argumentaci, že pravidla UEFA o transferech jsou pouze nepřímo (*indistinctly*) diskriminační, mající na mysli podobnou situaci z judikatury SDEU v oblasti volného pohybu zboží *Keck* a nebylo třeba podle něj tato pravidla úplně zrušit. Nicméně soud byl ve výsledku neoblohmý, přestože v odst. 106 svého rozhodnutí specifika sportu uznal. *I. Forrester* též vznesl řečnickou otázku, zda jsou ustanovení o právu hospodářské soutěže vhodná pro vyřešení sporů ve sportu. SDEU sice nakonec tato ustanovení v kauze *Bosman* neaplikoval pro nedostatek informací, ale detailně je řešil generální advokát *Carl Otto Lenz* ve svém stanovisku pro SDEU, což byl další řečník na této konferenci. *O. Lenz* vyjmenoval na úvod svého příspěvku i jiná specifická odvětví, jako např. letectví apod., nicméně sport a evropské právo to byla složitá kapitola a výzva pro jeho stanovisko. Svěřil se publiku, jak se vlastně k této kauze dostal. Původně se zdálo, že věci se bude zabývat generální advokát *Jacobs*, avšak převážila zkušenost *O. Lenze* z předešlých podání od belgických soudů k SDEU, ke kterým se již jako generální advokát předtím vyjadřoval. V rámci kauzy *Bosman* totiž k soudu putovalo několik předběžných otázek. Střídavě se vracely zpět do Belgie v důsledku odvolání v tamní soudní soustavě v závislosti na tom, jak *Bosman* v tažení hierarchií soudů postupoval. *O. Lenz* také poznamenal, že již bylo zbytečné, když UEFA žádala soud o to, aby dodatečně vysvětlila, jak skutečně transferový trh s hráči funguje, tj. že hráče neomezuje tak, jak tvrdí *Bosman*. Nejenže tak UEFA učinila po termínu k vyjádření, ale soud měl již dost informací o prostředí regulace fotbalu ze soudního spisu. Publiku se též svěřil, jak moc byl najednou v zajetí zájmu okolí, obdržel bezpočet telefonátů a na takovou popularitu si musel zvyknout. Přeci jen názorů na tuto kauzu bylo více než dost, zejména ze strany politiků a samotného fotbalového sektoru.

#### Aktuální situace po případu *Bosman*

V následujících panelech došlo spíše k analýze současných otázek postbosmanovské regulace, než na výše uvedené vzpomínání samotných aktérů kauzy. V části nazvané '*Internal market and sport after Bosman*' vystoupil nejprve *Simon Gardiner*, též spoluzakladatel pořadatelského *ASSER International Sports Law Centre*, nyní však působící na *Leeds Beckett University*. Pojednal o problematice tzv. cizineckých kvót, shrnul judikaturu SDEU, která následovala po případu *Bosman* a nastínil alternativy, které formy pravidel podporující stabilitu soutěží jsou obhajitelné ve světle evropského práva, mj. tzv. *Home grown players rule* organizace UEFA, nepřímo preferující domácí hráče na úkor hráčů zahraničních, a tím i sílu národních týmů. *Antoine Duval* z pořadatelského *ASSER International Sports Law Centre* hledal odpověď na optimální postbosmanovský systém řešení sporů ve sportu a nachází jej ve fungující Komoře pro řešení sporů v rámci FIFA (DRC) a zejména v pozici Rozhodčího soudu pro sport (CAS), který expandoval za několik posledních let v objemu rozhodovaných případů. Nedostatkem však je nadále nezveřejnění všech nálezů CAS a DRC. Alespoň že existuje ochrana legality přezkumem verdiktů CAS přímo Švýcarským federálním tribunálem. Stejně tak hovořil o nevýhodách efektu případu *Bosman*, který ochuzuje malé státy o nadějně hráče, kteří míří do bohatších zemí. V části '*EU competition law and sport after Bosman*' *Ben Van Rompuy*, též z pořadatelského centra, pojednal o aplikaci práva hospodářské soutěže na sport v současné době a nabídl pro srovnání

kauzy z několika zemí EU ve světle praxe Evropské komise. *Van den Bogaert (Leiden University)* pak navázal na současnou problematiku státních podpor ve sportu. Též zmínil kauzy z různých států a zdůraznil, že aby se aplikovalo evropské právo na protiprávní státní podpory, musí mít podpora vliv na obchod mezi členskými státy EU, což závisí na okolnostech případu. V části „*Autonomy and governance of sport after Bosman*“ *Borja García (Loughborough University)* vyjádřil souhlas s výsledkem případu *Bosman*, který donutil Evropskou komisi jednat ve vztahu k fotbalovým organizacím FIFA či UEFA. Současně případ přispěl k modernizaci systému regulace fotbalových soutěží, např. legitimací dalších subjektů podílejících se na chodu tohoto sektoru, pokud jde o asociace nejen hráčské, ale i klubové. Představitel Evropské komise, *Yves Le Lostecque (Head of Unit Sport Policy)* pak popsal roli Evropské komise při regulaci sportu. Největší změnou jsou nové kompetence ve vztahu ke sportu po přijetí Lisabonské smlouvy, kdy už se podpora Evropské komise směrem ke sportu nemusí schovávat za různé projekty typu Evropského roku apod. Kauza *Bosman* také uspěla jednání Evropské komise směrem k fotbalu, které vyvrcholilo v roce 2001 odsouhlasením nových přestupních pravidel FIFA a tím navázal na svého předchůdce. Následně čelil kritickým poznámkám z publika, zda je vhodné, aby Evropská komise uzavírala dohodu, respektive memorandum o spolupráci s UEFA. Toto *Le Lostecque* obhajoval lepší informovaností o řešených otázkách a tedy vzájemnému porozumění mezi objema subjekty. Lehce na rozpacích byl z provokativní otázky z publika, zda považuje šachy za sport, respektive kde je hranice kompetencí Evropské komise. Nastínil dále, na co se Evropská komise zaměří, zejména na zákaz diskriminace ve sportu, ochranu nezletilých, řádné a demokratické vedení sportovního sektoru, ovlivňování zápasů (*match fixing*) apod. Na závěr vystoupila dvojice řečníků *Alasdair Bell (UEFA General Counsel and Director of Legal Affairs)* a *Theo Van Segellen* (Generální sekretář FIFPro). Dle *A. Bella* díky *Bosmanovi* byl otevřen větší prostor pro komercializaci fotbalu a pochopitelně hráčského trhu na úkor sportovních výsledků. Zdůraznil, že jde o jeho osobní názor. Doslova řekl „*worked well for some, less for others*“ a dal za příklad Ajax Amsterdam. Pozdější kauza *O. Bernard* řešená SDEU fotbalu příliš nepřinesla. Pohovořil o současné situaci ve fotbale a nových pravidlech týkajících se zákazu třetích stran podílet se na zobchodování hráčů a pravidlech o finanční stabilitě klubů. Hledal také společné principy při regulaci sektoru platným právem, zejména evropským ve světle dosavadní judikatury SDEU. *Theo Van Segellen* ve svém projevu popsal své zkušenosti z období kauzy *Bosman*, neopomenul se pochlubit videem, kde figuruje jako jeden z aktérů kauzy, a krátce zmínil novinky o hráči, jehož jméno kauza nese. Přiznal též, že role FIFPro vzrostla díky tomuto případu. Shrнул aktuální otázky při přestupech hráčů, např. novou úpravu o zprostředkování přestupů, nahrazující předpis o hráčských agentech a navázal na *A. Bella* v bodech novinek v regulaci sektoru. Současně pozval účastníky na seminář FIFPro, který se chystá také připomenutí výročí rozhodnutí tohoto případu s osobní účastí hráče *Bosmana*.

### Závěrečné zhodnocení konference

Organizátorům *ASSER International Sports Law Centre* je třeba pográtulovat k tomu, že sportovní právo bylo zařazeno do série konferencí k výročí 50 let T.M.C. Asser Institutu, který pořádal u této příležitosti během roku 2015 další tři symposia (v oblasti práva EU, dále veřejného a soukromého mezinárodního práva). Přínosem bylo zejména osobní svědectví přednášejících, kteří v kauze *Bosman* aktivně vystupovali. Možnost diskuse po konferenci s nimi byla též velmi cenná, ať už jde o utvrzení některých pohledů na judikaturu SDEU či nesouhlas s některými tezemi. Pořadatelé se ctí zvládlí uspořádání této akce a troufám si říci, že to letos měli těžší v konkurenci daleko vážnějších evropských témat či dalších výročí v samotném Haagu.

Pavel Hamerník\*

\* JUDr. Pavel Hamerník, Ph.D., Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i. E-mail: pavel.hamernik@ilaw.cas.cz.